

Budapest

József-körut 29. sz.

A KITARTÁS

KÖLCSÖNÖSEN SEGÉLYEZŐ EGYESÜLET HETILAPJA

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Előfizetési díj:

Helyben és vidéken postaküldéssel12 korona.
Az előfizetők baleset általi halál, állandó vagy részleges munkaképtelenség esetére a *Nemzeti Baleset Biztosító Részvénytársaságnál* 2000 koronára vannak biztosítva.

A »Kitartás« című jótékonsági egyesület alapszabályait a nagymagyar királyi Belügyminiszterium 49.452/902. szám alatt jóváhagyta.

Az egyesület igazgatósága:

Elnök: benedekfalvi Dr. Luby Gyula máv. titkár és ügyész.

Igazgatók: Kubik Béla orsz. képviselő, szigeti Barthos Andor m. k. kereskedelemügyi titkár, Fábian Lajos mérnök, Horváth István mozdony-főszerelő Vécsey Frigyes máv. altiszt, Sándor Márkus máv. főkalauz.

Az egyesület tagjait megillető kedvezmények kivonata.

Az alapszabályokban meghatározott feltételek mellett az egyesületi tagok a következő kedvezményekben részesülnek:

1. Minden tag 60 éves koráig 4000 korona erejéig van baleset ellen biztosítva, még pedig:

a) Baleset folytán bekövetkező halál esetén 2000 korona erejéig,

b) baleset folytán beállott teljes vagy részleges munkaképtelenség esetén a tag 2000 korona arányában egy meghatározott százalék szerinti összeg erejéig.

2. A második évtől kezdve a tag nevének vagy kedvezményezettjének fokozatosan 2000 koronáig emelkedő halálbiztosítási segély fizetetik ki. Maga a tag, nevének elhalálozása esetén, fokozatosan 500 koronáig emelkedő segélyben részesül.

3. 15 évi tagság után a tag 1000 koronáig terjedhető előleget kap még életében, mely a halálbiztosítási segélybe annak idején betudatik.

4. Minden tag a belépéstől kezdve úgy peres, mint perenkívüli ügyekben az egyesület ügyészsége által díjtalanul képviseltetik.

5. Az egyesület »Kitartás« című hetilapja minden tagnak már a belépéstől kezdve díjtalanul megküldetik.

Mindeme kedvezmények fejében az ezentúl belépő új tagok, ha belépésük alkalmával 30-ik életévüket még be nem töltötték, állandóan havi 3 koronát, ha belépésük alkalmával 38-ik életévüket még be nem töltötték, állandóan havi 3 korona 40 fillért, és ha 44-ik életévüket még be nem töltötték, állandóan havi 4 koronát fizetnek tagsági díj címén.

Beiratási díj egyszer s mindenkorra 2 korona.

Aki 44 éves elmúlt, az tagnak többé fel nem vétetik.

Az egyesület minden egyes tagja 60 éves koráig állandóan biztosítva van baleset ellen.

Minden baleset, megtörténte után legkésőbb 24 óra alatt, okvetlenül bejelentendő.

Segélyezések kimutatása.

Halálozási segélyek.

Lapunk 37. számában kimutatott segélyösszeg 36.550 korona

Ujabb segélyek:

418 Mikes Ferencz máv. kocsirendező	Pécel, a tag halála után	1000	korona
1149 May János, kovács, Budapest	» » » »	1000	»
1177 Kauba József, bányafelügyelő, Szt.-Lőrincz	» » » »	1000	»

Balesetsegélyek.

Lapunk 37. számában kimutatott segélyösszeg 16.516 korona 66 fillér

Kossuth Lajos.

1802–1902.

Félszázad mult el, hogy Európa avult államrendszerein hatalmas vihar separt végig és romba döntötte az önzésnek és hatalomváagnak évezredekken nyugvó korhadnt intézményeit, elhintve helyükbe az egészséges fejlődés csiráit, melyek eddigelé máris dúsan megtermették áldásos gyümölcseiket.

A tavasz első fávalma nemcsak a folyók jeges bilincseit törte széjjel, de a gondolatnak is megadta szabad nyilvánulását és ezzel az emberi jogoknak érvényesítése lett a jelszó széles e világon. A sok vérből, mely az eszmékért küzdők harcmezéjén kifolyt, az ezt követő mindent beárnyékoló gyászból félelmetes nagyságában kiemelkedett az emberiségnek a világ megteremtése óta a hatalmi vágy által mélyen eltemetett örök joga: szabadság és egyenlőség.

Mintha egy és ugyanazon villámszikra gyújtotta volna lángra az európai népek szívében azt a gondolatot, hogy az igazságtalannul reájuk erőszakolt jármot, mely őket osztályozva terhekkal vagy kiváltságokkal látta el, levessék magukról: feltámadtak az embert eddig leigázva tartott hatalom ellen és kivették kezéből sorsuk intézését.

Nincsen ember e magyar hazában, a ki ne tudná, hogy ezeknek a nagy időknek legkimagaslóbb alakja, a sok nagy között a legnagyobb, Kossuth Lajos volt.

A világ bámulatát felidézö küzdelmünknek megrendítő tragédiája Kossuth Lajos nevével van összeforrvá. A hazaszeretet, a szabadság és egyenlőség ezen apostola születésének századik évfordulóját ünnepli a nemzet.

Mert ez az ünnep a nemzet ünnepe. Kossuth Lajos emlékének hódolva magunkat tiszteljük; az ő nagyságában a magyar nemzet ereje tükrözödik vissza; az ő halhatatlan dicsőségének vakító fénye nemzetünk dicsőségét hirdeti mindenfelé. Azok a nagy eszmék, melyekhez jövönk van kötve, tőle erednek; az ő neve az a jelvény, melyhez minden dicsőségünk hozzáfüzödik és azért nem fog a magyar soha más elveket vallani, mint a melyeket ő oltott a mi sziveinkbe.

Mondjuk el tehát mi is azt a fohászt, melyet hirneves írónk Rákosi Viktor ezen ünnepi alkalomra irt:

»Mindenható Isten, Urunk és Atyánk! ki kezdedben tartod a mindenségben futó csillagvilágok és a porban csuszó férgek sorsát, kitől nyertük az élet fényét s kitől majdan megadással fogadjuk a halál árnyékát: hozzád fohászunk. E napon embermilliók szívének kitárt két kapuján át suhog feléd a végtelenségbe a hála és könyörgés kettős imádsága. Völgyeink párás mélyéből, napsugaras rónáinkról, a zsupfödeles fehér tanyák tornáczáról, az üveges palotákból tisztán, mint egy égbe visszahulló hajnali harmateső, száll feléd a kicsinyek és nagyok, a szegények és gazdagok, a fehérkezü és barnaarczu magyarok hálaimádsága.

A Te akaratod szabta utját a Turul madárnak, mely sebes szárnycsapásokkal honkereső őseinket Ázsia bus pusztaságairól Attila mosolygó örökébe vezette. Te adtad, mikor szükségünk volt rá, Botond kapudöntő bárdjának az erőt, Te adtad a lehmezei Lehel kürtjének könyfakasztó bánatát, mely megdöbbsent nyilas táborainkat hazaterelte és sátorkaróikat maradandóan ideczövekelte. A Te segítségével ködös századokon, a vér és vas embertelen korszakain törtünk át, dolgozva, küzdve, ellenség rablánczát vagy magunk visszavonásának átkát hurezolva: megfogyva, fáradtan, aléltan, vérvesztetten, de áttörtünk, de itt vagyunk és két kezünket, két szemünket, egy szívünket, egy szívünkben ezer

szerelmünket. Hozzád emelve rebejük el ezért hála-
imádságunkat, óh Atyánk! És ez a himnusz száll
feléd ma innen virágok illatából, a madarak dalá-
ból, erdeink suttogásából, vizeink zugásából.

Ezeréves munka verejtékével megtermékenyi-
tett, ezeréves harcz vérvével megszentelt, ezeréves
szenvedés könyeivel megáztatott hazánk porába le-
borulva, könyörgünk hozzád, Örökkévaló Isten! Ál-
litsd meg homályos egünkön a hazaszeretet bujdosó
csillagát! Hadd sugározza be mindeneknek szívét és
elméjét, hogy senkise legyen e nemzet fiai közül
kislelkű, gyáva: megfélekedezni tovatűnt századokkal
sirba temetett őseinkről, kik tűzhelyüket, asszonyai-
kat, gyermekeiket, nyelvüket, hazájukat, Árpád örök-
két védve, ezrével hullottak a harczmezőn, haltak
a vérpadon, veszték a börtön mélyén, vértettek el
a sortűzek alatt.

Add, hogy ezen a nagy napon s ennek a nagy
napnak minden fordulóján az emlékezet fénye vil-
lanjon át a sziveken s megihletett lelkünkön át-
vonuljon a szent zarándoksereg: az apostolok, a
hősök, a vértanúk, a száműzöttek, az elnyomottak
véres és bánatos légioja. Add, hogy ezen a nap-
on, nekünk fáradt nemzedéknek fáradt képzelete
fiatal erőre kapjon, száz szárnyacsapással száz esz-
tendőt szálljon vissza s aztán megálljon egy kis
bölcse előtt. Megálljon, mint megállott ott száz év
előtt a magyar szabadság géniusza, hogy homlokon
csókolja a bölcseben alvó gyermeket. A magyar
szabadság géniusza, a Te égi seregeidnek legszebb
angyala ott állt fényes arczatjával a bölcse mel-
lett, örködött a gyermek álmai felett, vezette az ifju
lépéseit, igazgatta a férfiú tetteit és az aggastyán
ntolsó lehelleivel, eltakarva fényes arczatját, visszata-
rt égi honába. Te adtad őt minékünk: a nemzet-
nek, a hazának, az emberiségnek, a világnak; a
gyöngéknek, az elnyomottaknak, a jogtalanoknak, a
szenvedőknek s meggyujtván az emlékezet oltárán
az áldozati tüzet, égis csapó lángja hirdesse ezért
hálánkat irántad, óh jóságos Istenünk!

Isten prófétája, harci kürtöt fujó, népet föl-
rázó, lelkeket fölguytó, láncokat széttördelő, nem-
zetet teremtő Kossuth; te száműzött, bujdosó, hon-
talan Kossuth; meghalt, de halhatatlan, eltemetett,
de köztünk járó Kossuth: emléked örök léssen, lé-
lek a lelkekben, míg Árpád népe gyáva szolgálhaddá
nem kocsosul. Magyarok Istene! Rákóczi nemzete,
Kossuth népe kiált föl hozzád a mélységből!

Óh, adj nekünk, mint a multakban, az elfá-
tyolozott jövendőknek nehéz időkben is lángszelle-
meket, a kik a manátlan sivatagból az ígért föld-
jére kivezessenek. Óh add, hogy a balsorsban ne
legyünk soha csüggedők, a hatalomban elbizottak,
a szenvedésben gyávák és a kényelemben elpuhul-
tak. Áldd meg termékenységgel asszonyainkat, hogy
harczra és munkára termett aczélszárnyakat ad-
janak a hazának. Áldd meg termékenységgel föl-
dünk méhét, hogy aczélos buzát teremjen a nép-
nek. És áldd meg, óh ezerszer áldd meg e szép
haza mindazon hú fiait, kik a Te szined előtt e
napon szent fogadalmat tesznek: istenfélelmet hir-
detni, hazát szeretni, nemesen gondolkodni és cse-
lekedni, nagy tettekre vállalkozni, a nép javára élni,
javáért meghalni, Árpád hazáját, Attila örökét sza-
baddá, gazdaggá, boldoggá tenni.

Atyánk! Vedd kedvesen hálánkat és hallgasd
meg könyörgésünket. Amen!

Bosznia és a Hercegovina.

Hogy minő állapotok uralkodnak jelenleg a
megszállott tartományokban s különösen Boszniában
azt gazdagon illusztrált munkában Asbóth János
találó módon, vonzó előadásban és rendkívül érdekes
és tanulságos formában mutatja be.

Asbóth János több éven keresztül kísérte az
okkupált tartományok kormányzatával megbízott
Kállay Béni közös pénzügyminisztert mindazon ut-
jain, melyek Bosznia és Hercegovina legkülönbözőbb
vidékeire terjedtek ki. Ezen utazásokat arra hasz-
náta fel, hogy ott a helyszínen tanulmányozza az
országot, a népet, a szokásokat, intézményeket,
szóval az életet. Szerző nagyon megszerette az ok-
kupált tartományokat, sokszor egész költői lendülettel,
lelkesebben és a rokonszenv igaz hangján adja elő
ama benyomásokat, melyeket a látottak és hallottak
gyakoroltak kedélyére. Az országról a következő
jellemző szokat írja: »A mértföldekre terjedő vadonok
mély magányát, szűz természetét keleti városok,
középkori várak és kastélyok, messze szétszórta festői
falvak váltják fel, melyekben egy büszke, délcegz,
kemény faj lakik, harczra és dalra mindig kész.
Nem is szűnt meg itten a csatazaj soha egész az
okkupációig, az izlam a kereszt ellen, az urak az
uralkodó ellen, bégek, kapetánok, vajdák, szeredárok,
glavárok harczoltak szakadatlanul, az ősök dicső-
ségét és a szerelem édességét dalló énekektől pedig
ma is visszhangzik az egész ország.«

A nagyérdékü műből csupán kis részt mutat-
hatunk be, bár minden egyes fejezet megérdemelne,
hogy foglalkozzunk vele.

A keresztény bosnyákok családi élete rendki-
vüli ragaszkodást és szeretetet árul el, a mi onnan
ered, hogy a mohamedánok részéről folytonosan
üldözéseknek és elnyomatásoknak voltak kitéve.
Önkénytelenül is egymásra voltak hát utalva. Leg-
nagyobb érdeme van a szoros családi kapocs fen-
nállásában az asszonynak, ki a házában gondos és
szorgos őrangyalaként működik. Végzi a szükséges
házi munkát, kézi munka és kertészkedés tekintetében
pedig bámulatos ügyességet fejt ki. A asszony rend-
szerint középtermetű, kellemes arcvonással bír,
sőt egyes vidékeken még szép is. A szépség azonban
náluk vajmi rövid ideig tart. Az oly gyakori festés
és kendőzések azt csakhamar letörölik róla.

A nők külső megjelenése kellemes és elég tisz-
tesleges. Ruházatuk festői és szép. Nem lehetne
ugyan állítani, hogy viseletük tiszta nemzeti. Tarka
vegyületedet képez az a szerb, bulgár, szlavan és
olasz népviseletből, azonban e vegyületeden is egy
századokon át tartott megállapodottság tapasztalható.
A gazdagabb nők mindenkor salvert (bugyogó) hor-
danak, de ha az utcán megjelennek, különösen a
korosabb nők, többnyire e fölé még egy virágos ruhá-
öltenek.

A lányok, valamint a fiatal asszonyok rend-
kívüli előszeretettel viseltetnek virágok, pénzek és
arany-ezüst szálak iránt, a miket ékességül alkal-
maznak és egyes vidékeken nem kevéssé bámuljuk
azt az ügyességet és gyakorlottságot, melyet a
festőileg szép iránt majdnem kivétel nélkül tanusi-
tanak. A lányok gyakran fezt hordanak fejükön,
gazdag arany himzéssel, arany vagy ezüst bojtjal,
hajukat (a szőke tulnyomó) balról jobbra választják,
a pénzeket, üveggyöngyöket pedig vagy a fejük fölé

alkalmazott hajfonatba, vagy pedig alulról egyik fülöktől a másikig alkalmazzák, homlokuk fölött a haját rövidre vágják és apró göndör fürtöcskéket képeznek belőle.

A gazdag mohamedán öltözéke gondos, fényes. A bugyogó leginkább kék posztóból készült, fekete zsinórral gazdagon ékítve, inge felett tarka csikokkal ellátott mellényt (jelek), a fölött pedig rövid, de zsinórral gazdagon kivarrt zekét (gunjac) hord, mely télen prémmel van körülövezve. A fél méter szélességű, 8—10 méter hosszúságú öv tarka virágu vászonból, de nem ritkán kashmírból, vagy nehéz selyemből készül. Ilyenkor a mellény is, valamint az ing előrése arany zsinórokkal, himzésekkel van gazdagon kivarva. A ruházat mindig az egyes vidékek ősi szokásaihoz alkalmazkodik.

Csak elvétve lehet egy-egy úgynevezett reformöltözetet látni, mely sötét, testhez simuló és végig begombolható szalon-kabátból, s a nálunk divatozó francia nadrágból áll. Ilyen öltözethez turbánt soha nem tesznek föl, hanem fezt hordanak, fekete vagy sötétkék bojttal. A reformöltözetűt az igazhívő nem tartja jó mohamedánnak. Már a fehér turbános, prémes, kaftános hodzsa dehogyan tenné fejére a fezt. Az megmarad holtig a turbán mellett. Mit neki a világ forgása, haladása, emberek műve, azt ő nem látja, az őt nem érdekli. És valóban nem könnyű válaszolni a mohamedán tudósnak, midőn azt mondja, hogy a ki Istent és tulvilági életet hisz, annak ezen legfontosabb, legmagasabb dolgok mellett szükségképp csak hitványnak tűnhetnek föl a földi életet illető dolgok. Az ő tudománya mellett az európai modern tudomány csak ilyenekre vonatkozik, csak megvetésre méltó és azért ezen hitványságok által elvonni hagyni magát a fenségestől bűn, ostobaság.

Semmi sem lehet jellemzőbb e részben, mint egy nagy tudományú kádi levele egy angol régészhez: »Oh híres barátom, öröme az élőknek! A mit kérdezel, káros és haszontalan. Noha minden napjaimat ez országban töltöttem, soha se jutott eszembe megszámlálni a házakat és lakóit. A mi e város multját illeti, Isten jobban tudja, mennyi tévelygésben tántorogtak lakói az izlam világossága előtt. Nekünk azokat ismerni veszélyes volna. Oh bárányom, ne keresd, a mihez közöd nincs. Nézd ama csillagot, mely a másik körül forog, és amazt, mely hosszú farkát hurczolja, évekig megy, évek múlva tér vissza. Hagyd el fiam, a ki teremtette, el is fogja vezetni. Azt mondd tán: »Vonulj vissza, mert én tudósabb vagyok, és láttam, a mit te nem.« Üdv neked, ha azt hiszed, hogy ez által jobb lettél. A mit te láttál, én megvetem. Tudományod csinál-e neked új gyomrot, avagy mindent felkutató szemed látja-e a paradicsomot? Oh bárányom! Ha boldog akarsz lenni, mondd, ne hogy »Nincs Isten« és ne cselekedj gonoszat, hogy ne félj az emberektől és a haláltól. Mert a te órád is el fog érkezni.«

Nagyon érdekesek a sirok, melyeket Travnik alatt lehet látni, a másik érdekesség a Sidler-temető. Ez a vértanúk temetője, mely kétségkívül legrégebb török emléke Szerajevónak. A vártól délnek, tátongó óriási sziklahasadék fölött fekszik, melyben a Milpacske folyik a város felé, túl a Koszina Guprián, a viznek jobb partján. Ósrégi temető ez melynek oszlopai nem mint közönségesen, a földben, hanem a sirokat fedő kőlapokban állanak. A hagyomány szerint azon török harczosok nyugszanak itt, a kik elestek Starigard ostrománál, melynek romjai maig

is láthatók a tulparton. Csak ez erődnek bevétele után foglalhatták el a törökök Vahboznát, mely a mai szerajevói várnak helyén állott. Már az első boszniai basa, a Temesvár alatt elesett Izsák bég alatt keletkezett itt az első török telep.

A bosnyák katolikus nép azon vezetőinek, kik az okkupációtól százados ábrándok megvalósítását, a magyar királyok régi politikájának megújítását, szóval nem vártak egyebet, minthogy mostan az ország azonnal katolikusá lesz, ki kellett ábrándulniok. A kormány ellenkezőleg a leggondosabb pártatlanságot tette feladatává.

A török uralom alatt Bosznia és Hercegovina is a Ferenczrendi minoritákra volt bízva a szent szék által. A bosnyák minoriták folyton az ország lakosságából egészítették ki testületüket, és ezáltal határozottan nemzeti jelleget őriztek meg, mely kifejezésre jutott külső megjelenésükben is. Eltérőleg a keleten működő kath. papoktól, szakált nem, csak bajuszt viseltek. Különbösen is ragaszkodtak régi hagyományaikhoz, és theologiai képzettségüket leginkább a magyar állam területén keresték. Hiveik közt feltétlen tekintélyt és bizalmat tudtak fenntartani és elég ügyesek voltak bizonyos tekintélyt és bizalmat szerezni a mohamedán hatalomnál is, noha nem egyszer megtörtént, kivált az újabb időben, hogy egy-egy ilyen népszerű barát keresztrel és karddal állott a mohamedán urak ellen felkelő hivei élére. Ezen barátok tartották kezükben nemcsak az összes plébániákat, hanem a püspöki, apostoli vikáriusi állásokat is. Az osztrák-magyar monarchia állandó protekciójában részesültek és viszont lehetőleg támogatták ennek érdekeit.

A kik Bosznián kívül érdeklődnek a bosnyák katolikusokért, bizonyára megragadják az alkalmat ez érdeklődés tanúsítására, ha hallják, hogy például a trebinjei katolikus templom felépítésére egy ottani előkelő mohamedán 5000 frtot adott.

Egyik legérdekesebb része Asbóth könyvének az a fejezet, melyben a szerajevói világot ecseteli. Felölel nagy ügyességgel szerző itt mindent, a mi ott feljegyzésre méltó. A hivatalos és katonai élet, a polgárok, kereskedők és iparosok működése, a papok, cigányok, koldusok, mind-mind megannyi apró vonzó kép, mely majd mosolyokra derít, majd csodálkozásunkat idézi elő. Közbe-közbe az asszonyokról, leányokról, házasságról, mulatságokról, zenéről, népköltészetéről beszél el sok újat, ismerlent, s mindig érdekest.

Ajánljuk a nagyszabású díszes munkát az olvasó közönségnek, benne oly kalauzra tesz szert, melyből tüzetesen megismerheti az okkupált tartományokat.

A madarak életéből.

Hogy szerzik be a madarak élelmi szereiket, azt mindennap látjuk; de sok madárnál nem vagyunk tisztában a felől, vajjon isznak-e vizet és ha isznak: mikor isznak?

A vidékünkön élő madarak mindegyikét éber figyelemmel kísértem öt esztendőn keresztül, annak mindegyik szakában; de az eredmény e tekintetben oly csekély volt, hogy kielégítőnek nem mondhatom. A verebek és kalitkás madaraink vízivása szemünk előtt folyik le; a tengeliczék vízivását a természetben leginkább ősszel szemléltem, midőn élelmük

már kizárólagosan magból áll; a sárga rigó tavaszszal szokta fölkeresni az erdei, vagy völgyréti forrásokat; a gerlicze korán reggel iszik, ezt abból a körülményből következtetem, hogy a mig napközben vajmi ritkán lehet patak mentén gerliczével találkozni, addig korán reggel minden két-háromszáz lépésre lehet számítani egy gerlicze párra. Több madarat a természetben vizet inni nem láttam, de hogy isznak kisebb-nagyobb mennyiségben valamennyien, az kétségtelen, a mennyiben az élet fentartásának és fejlődésének egyik multhatatlan kelléke a víz.

A felvidék minden erdejében lehet találkozni kányával, melyet a gömöri köznép, tyukot és csirkét ragadozó természeténél fogva, »tyukász«-nak is nevez. Ennek a madárnak az a természete van, hogy minél szárazabb a nyár, annál jobban visít, magasan keringve az erdő felett, s hangját a köznép hallva, azt mondja: esőt kér a kánya — szomjazik.

Öt esztendei vizsgálódásom azonban még sem mondható egészen meddőnek, mert mégis sikerült megállapítanom azt, hogy mig a maggal táplálkozó madarak nem nélkülözhetik hosszabb ideig a vizivást, addig vándor-madaraink, melyek kizárólagosan valamennyien rovarokkal táplálkoznak, napokig is elvannak víz nélkül. És én ezt igen természetesnek is találok, a mennyiben ezen madarak mindennapi tápláléka nedvben oly dús, hogy majdnem föllesgessé teszi a vizivást.

A táplálkozás minősége különben meglátszik a madarak hulladékán is, mert mennél keményebb és szárazabb az eledel, annál keményebb és szárazabb a hulladék is, és megfordítva. Meggyőződhetik ennek valóságáról mindenki, ha figyelmére méltatja a verebek, illetőleg a galambok hulladékait.

A tisztán rovarral táplálkozó madaraknak az emésztés könnyebb lefolyása céljából nincs szükségük homokszemek evésére, mert táplálékuk oly gyöngé, finom, hogy a gyomor emésztőképességének ellentálni képtelen; de másképp van ez a maggal táplálkozóknál. Itt a gyomor munkája már erősebb és hogy ezt megkönnyítsék, a homokszemek evéséhez folyamodnak. Kalitkás madarainknak, ha nem nyujtunk vakolatot (maltert), magok fogják azt beszerezni oly módon, hogy lyukat vágnak a falba.

Figyelemreméltó jelenség a madarak életében az is, hogy a tisztán rovarral táplálkozó madarak gyomra sokkal finnyásabb, mint a maggal táplálkozóké. A kendermagot például megeszi a tengelicze, a csiz, a sármány, a pinty, a veréb, a csirke, de a méhet nem bántja csak a fecske, ritkábban a gébics. A gébics a sima testü hernyókat keresi, a veresbegy a hosszulábu erdei szunyogokat pusztítja, a kis csanáltyük a parányi pilléket fogdossa, mig a kakuknak legkedvesebb eledele az olyan hernyó, melynek teste tele van tüskeszerű szőrrel; a vízi billegetőnek már finomabb pecsenye is kell, ezért pusztítja az apró pisztrángokat és más halacszkákat.

Különös, hogy a fecske, melynek rendes tápláléka az apró légy és a finom szunyogfélék, a méheknek is ellensége, pedig tudjuk, minő hathatós védelmi fegyverrel bír a méh fullánkjában, de a fecskével szemben még is hatálytalanná válik az. Ennek vagy az az oka, hogy a fecske szája, az eledelt közvetítő csatorna, talán maga a gyomor is érzéketlen a fullánk iránt, vagy oly ügyesen bánik el vele, hogy annak nem marad ideje fullánkját használni.

Kanárival, tengeliczczel és verébbel azon czél-

ból tettem kísérletet, hogy megtudjam, mily élelmeket szeretnek legjobban. Ezen czélból jól kiéheztetett verébnek adtam egy időben egyenlő mennyiségben kendermagot, jól megpuhult, vízben áztatott árpát és friss zsemlyeszeletet. Tíz eset közül 6-szor a puha árpa, 3-szor a kendermag és egyszer a zsemlyeszelet evéséhez kezdett. A tengelicz a puha árpához hozzá sem nyult, 8-szor a kendermag és 2-szer a zsemlyeszelet evéséhez fogott. Midőn azonban az árpa helyett czukrot, a zsemlye helyett főtt sárgarépát adtam neki, azt tapasztaltam, hogy mind a tíz esetben legelőbb kóstolta meg a sárgarépát, azután 7-szer a czukrot, 3-szor a kendermagot. A kanári 8-szor a zsemlyét izlette meg legelőbb és kétszer a kendermagot, a czukrot már csak akkor csipkedte meg, midőn tele volt a gyomra.

1883-ban tavasz kezdetén egy igen sajtáságos körülmény vonta magára figyelmemet. A hó erősen olvadt; a szekéru ton patakként folyt a hóvíz. Gyönyörködve néztem, mint eresztenek a gyermekek papir-hajót a tengerre! E közben feltűnt, hogy egy varju gyakrabban az utra száll és ott megáll a vízben. Előbb fel sem vettem, mert azt hittem, hogy enni valóját keresi ott. Később azonban érdeklődésem nagyobb lett s láttam, hogy midőn az utról a sétatéren levő hársfára repül, ott csak nagyobb erőmegfeszítéssel mellett állhat meg. Körülnéztem, de sehol sem láttam más varjut, legott tisztában voltam, hogy a varjunak valami baja van. Hogy jobban szemügyre vehessem, színházi távcsöveget vettem elő és miután a hársfaágak meglehetősen eltakarták szemeim elől, vártam, mig ismét az utra tér. Az utra tért; és most meggyőződtem, hogy jobb lába el volt törve. A szegény madár, hogy fájdalmát enyhítse, azért kereste föl oly gyakran a vizet. Ki tanította őt erre? a természet! Így gyógyítják magokat a madarak, ha valami bajok van, azzal az általános és minden fájdalmat enyhítő orvossággal — a vízzel.

Különben ezt később is tapasztaltam. Volt egy kanári-madaram, s midőn egy alkalommal kalitkájából a szobába kirepült, elfogása közben lábacszkája sérülést szenvedett, de a nélkül, hogy én azt észrevettem volna. Hogy meg volt sérve, azt csak akkor tudtam meg, midőn elkezdte lábát csipkedni s emelgetni, és a mit annak előtte soha sem lett, most gyakrabban beállt vizét tartalmazó kis bádog-edénybe.

Madárban gazdag vidéken, midőn a magas mennyboltozaton még csak foltnak való felhőske sincsen, nagyszerű a reggel; minden fának, minden bokornak megvan a maga dalnoka. Az összhang oly szép, oly lelket emelő, hogy azt halva az ember elfelejti, ha csak perczekre is, az élet terhes gondját, lelke megtisztulva dicséri az urat, a kinek mindenható hatalmát hirdeti a madárdal, a virág kelyhén képződött ragyogó harmatcsepp és minden... minden a mi a földön van. De nini, a messze láthatár alól sötét és terhes fellegek tornyosodnak, gomolyodnak, s perczenként többet-többet takarnak el a mennyboltozatból. Egy vakító fényes villám-sugár hasítja ketté a nehéz felleget, egyet dörren az ég és a mi kedves madaraink mind elhallgatnak, mintha mondanák: midőn az ég beszél, akkor nekünk hallgatni kell. Mindnyájan biztos helyre menekülnek, még a férgek is föld alatti lakásaikat keresik fel, hová gyakran örökre eltemetik magokat.

Hosszabb ideig tartó esős napok madarainkra

nézve valóságos bőjti napok, mert még a legutolsó parányi legyecské is valahol meglapulva várja a mosolygó napsugarat; a kihaltak látszó élete a nap mosolyával ismét feléled.

Hogy madarakkal esős időben ritkán találkozunk, nem az az oka, mintha az esőtől félnének, vagy nem akarnák puha, könnyű ruhájokat megáztatni; hanem azért maradnak rejtett helyeken, mert táplálékukat nem tudják beszerezni, miután a rovar-világ is csak akkor vigad, akkor él, ha a nap melegen süt, ha a magas mennyboltozat egészen derült. Az éhség rendszeren bizonyos lehangoltságot eredményez, ez az oka annak is, hogy madár-éneket az ég kiderülése után csak akkor fogunk hallani, midőn már a gyomor nem háborog.

Az időváltozás nem csak a szabad természetben van nagy befolyással a madarak hangulatára, meglátjuk annak hatását kalitkába zárt madarainknál is, a mennyiben fürgességük meglomhul, éneklésük csillapodik, vagy egészen elmarad, felborzolt tollakkal huzzák meg magokat egy sarokban, korábban térnek az éji nyugalomra, később ébrednek ői r eggel.

Vidonyi József.

Fertőzés a telefon útján.

Az ember alkotta összes közlekedési eszközöket felhasználják a mikroszkópos piczinységű teremtések a maguk céljaira. És épen a legtükrösebbeket részesítik különös figyelemben. A baktériumok előszeretete a vasuton és gőzhajón tovautazás és terjeszkedés iránt nem új dolog. Hisz az összes epidemiák odábbharapozásának útja a vasuti sinek és a gőzhajójaratok nyomán vezet el s egyik főtörkvése az államhatalomnak épen az volna, hogy a fertőzés terjedését áthatolhatatlan kordonokkal gátolja meg az összes határokon, szárazon s vizen, kikötőkben, nemzetközi vasutak végállomásain és csomópontjain. A jövő században már bizonyára kormányozható léghajókon és víz alatt járó hajókon fognak utazni az emberiség parányi ellenségei. Csúpan az elektromos vezetékeket nem használták fel eddigelé tudtunkkal a tovahaladásra.

Ugy tetszik azonban, hogy ebben is változik a dolgok állása. Ha bizonyos tengerentuli aggodalmaknak hitelt adhatunk a mikróbiomok ezidőszert már a telefonra is szemet vetettek.

Tehát a telefon legyen a bacillusok, a fertőző, terjesztője? Hogyan? Magyarázzuk meg egy kissé. Nem akarjuk a fennebb kockázatot állítással azt mondani, hogy a bacillusok, vibrók, kokkusok mukorok stb. látatlanban utazhatnak a dróton mint a telegram, a fény vagy a hanghullám, avagy az elektromos áram. Nem, a fertőzés útja sokkal egyszerűbb és közönségesebb. A telefon mikrobumai nem vesznek maguknak fáradságot hozzá, hogy távol vidékeket kóboroljanak be, megvárják, a mig értük jön az ember. És a készülék hallókagylója az a hely, a hol a kelletlen találkozás lehetősége meg van adva. Ez az akusztikus tölcser a fertőzés terjesztője. Mindenki használja, akár csak a serleget, a melyek egy asztal, társasága kézről kézre ad, vagy a bádoggoharat, a mely a közkoton lánczra erősítve függ. Magántelefonokon a dolog természetesen nem így áll, de igenis nyilvános telefonállomáson, kivált kávéházban, étteremben, kereskedésben,

postahivatalban, bankházban stb. a melyek telefonkagylójához naponként 2–300 fül is hajlik. Misem természetesebb, mint hogy az eszköz fémrészeit mihamar egy gyanus zománcz borítja be, a melyben nem kevés baktérium székel. Magától értetődő, hogy lehetnek köztük rosszindulatu fajták is. Így azután megeshetik, hogy a szives olvasó, a ki különben mindenképen ügyel a tisztaságra és talán az asepsist is ismeri és a mennyire lehet, elérni törekszik, épen egy beteg ember után használja a kagylót. A következményt könnyű elképzelni.

De talán lemondjunk az elektromos távolbeszélés előnyeiről az elmondottak miatt? A telefon használata ma már annyira elterjedt, hogy szinte el se bírjuk képzelni, mint volnánk meg nélküle. Használni fogjuk tehát a Bell készülékét is. Csak le kell számolnunk az árnyékoldalokkal, a melyek híján egy nagyfontosságú találmánya az emberi észnek sincs. Szerencsére nem vagyunk híján az elővigyázati rendszabályoknak sem.

A telefonhoz pl. egy kis porlasztó készüléket alkalmazhatnánk, mely dezinficiáló folyadékot tartalmazna. Továbbá az állandó kagyló helyettesíthető volna egy tetszészerinti kürtalaku részszel, a melyet kiki a maga számára a zsebében hordania és használat előtt csak föllillesztené a telefon megfelelő helyére. Végül kaucsuk védőgyűrűket erősíthetnénk — mindenki külön-külön — a kagyló széleihez. És még ez utóbbi volna a legmegfelelőbb.

Közlemények

kertmivélés és mezőgazdaságról.

Mühle Vilmostól Temesvárott.

II.

A virághagymák kezelése, hogy télen a szobában bőségesen virágozzanak.

Főfeltételek ehhez 1. erős, egészséges, jól előkészített virághagymák, 2. jó, egészséges, homokos kertiföld és 3. a kellő időben, tehát szeptember, legkésőbb október közepéig a hagymákat cserepekbe elültetni. A legjobb föld a vakondtúrás által felhányt, vagy gyeptéglákból eredő legelőföld, melyet még $\frac{1}{2}$ rész jó folyóhomokkal kell vegyíteni. A legszebb téli virágok a jáczint, tulipán, freesia, tazetta, nárcis, crocus, amaryllis és a gyöngyvirág; utóbbi csak november elejével ültetendő, mig az előbbieneket már szeptember—október elejével kell ültetni.

Egy-egy cserépbe ültetendők:

Jácintból 1–2 darab, — tulipánból 3–5 darab, — freesiából 5–8 darab, — nárcisból 3–4 darab, — crocusból 5–10 darab, amaryllisból csak 1 darab és gyöngyvirágból 10–15 darab, hogy virágzó növényekkel telt cserepeket kapjunk.

A jáczintok teljes 4 hónapot igényelnek; a cserepeket egészen a földbe kell beásni és valamely fedett sötét helyre állítani, hol azok a cserepekben lassan gyökerezzenek; hogy ez után a szoba melegében hajtathassuk. Gyökér nélküli virághagymákat soha sem szabad meleg helyiségben hajtani mivel a bimbó a hagymában megromlik és táplálék hiányában, mely a gyökerek által szivatik fel, virágot nem fejleszthet. Ez a gyöngyvirág kivételével a többi virághagymákra is vonatkozik, melyek a cserepekbe

való ültetésük után azonnal meleg helyiségbe hozandók és egyenlő nedvesen tartandók. Tulipán, tazetta és nárcis a hajtás előtt 5—6 hétig sötét hűvös helyekre állítandók, ami a jövő virágokra nagy előnnyel van; ugyszintén a freésiák is, melyek kiváló finom illatúak; ha 5—6 hét után a gumók hajtanak, világos, nem nagyon meleg helyre — legjobban ablakokba — állítandók, ép úgy a koránvirágzó crocuscus is. Az amaryllisek elegáns növények meleg szobák részére.

Az elültetett virághagymákat folyvást mérsékelt nedvesen kell tartani, hogy jól gyökerezzenek; ha cserepekben hajtunk, és a föld csak kissé száraz lesz, langyos esővízzel kell öntözni; ha a levelek már hajtanak és a bimbók már láthatók, teljes virágzásukig sokat kell öntözni; az elvirágzás után mindig mérsékeltbben kell öntözni és ha a levelek elsárgulnak, már fel kell hagyni az öntözéssel és a hagymákat egész szárazon hagyjuk állni. Valamennyi cserépben elvirágzott virághagyma a következő évben hajtásra már nem képes és értéktelen. de ősszel a kertbe beültetve, még több éven át állhatnak és virágozhatnak.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

A »Kírtás«-egyesület tekintetes választmányának!

Fogadják legnagyobb köszönetemet a részemre gyűjtött 19 (tizenkilenc) koronáért, melyet ezennel nyugtázok.

Alázatos szolgájuk

Strobl Károly s. k.

Vademberek. Két tudós kutató, a két Sarafin testvér, a Celebesz-szigeten járván, ott nevezetes fölfedezést tett. Egy emberfajnak jött biztos nyomára, amely a sziget hatalmas hegyei között, rengeteg őserdő mélyén, távol és huzódozva a civilizációtól, ősi vad állapotban él. A szigeten, amely Németalföld gyarmata, a benszülött malájiakon kívül hollandusok és kínaiak laknak. Makasszar városában hallott először a két utazó vademberekről, akik a Boni-hegység erdeiben laktak. Akadt ember, aki állítólag már látott is ilyen vadembert, de csak messziről és egy pillanatra, mert a vadember nagyon ijedős, ha észreveszi, hogy meglátták, azonnal elfut. Ezért Makasszarban általában nem is igen hitték, hogy csakugyan élnek ott a környéken ilyen vademberek. Beérték azzal a magyarázattal, hogy akiket vadembereknek néztek, megszökött bűnösök, a kiknek nem tanácsos emberlakta helyeken mutatkozni, azért bujkálnak az erdőben. A két tudós azonban tovább kutatott és megtudták, hogy a vadembereknek a lamontjoarghi rájah volna a pártfogójuk, sőt titkos főnökük. Fölkeresték tehát a rajaht. A derék férfiú eleintén mindent tagadott, de amikor a két tudós egy csomó mindenféle ajándékot tartott a szeme elé: nem tudott ellentállni a fehér ördögök és a sok cifra holmi kísértésének, nemcsak megvallotta, hogy igenis élnek ott ilyen vademberek, hanem hamarosan oda is hozatott a tudósok elé négyet. Egy férfit, két nőt és egy gyermeket. Roppant ijedős volt mind. A tudósok aztán megtudták, hogy ezek a teljesen vad emberek az erdőben laknak, hussal nem élnek, egynejük, szá-

molni csak egyig tudnak — hazudni pedig egyáltalában nem tudnak. A négy vadember iszonyu félelemmel nézte a fehéreket és minduntalan szökni próbált. Nyugodt életük az őserdő mélyén nem lesz sokáig zavartalan, mert már szervezkedik egy expedíció, hogy fölkeresné, meghódítsa őket a civilizációnak. Akkor majd megtanulnak számolni is — és hazudni.

Gorcsákov nem szereti Oroszországot. A több évvel ezelőtt elhunyt orosz kancellár éppen nem dicsekedhetett Miklós volt csár jóindulatával. Okot erre az szolgálattal, hogy gróf Nesselrode kancellárt nem szenvedhette. A herceg mint bécsi követségi tanácsos hiába várta az őt megillető kitüntetések, rendesen átugrottak rajta. A csár környezete »liberalis«-nak tartotta őt, ez pedig majdnem halálos bűn volt akkoron, s talán ma is az a »szent«(eskedő) Oroszországban.

»Liberális« nevét következőleg nyerte: Miklós csár egyik bécsi utja alkalmával a csekély számú kíséretéhez Benkendorf gróf is tartozott.

A követ távollétében Gorcsákov, mint első követségi tanácsos, megtette a szokásos látogatásokat, tehát Benkendorfhhoz is elment. Néhány közönyös frázis után a gróf anélkül, hogy Gorcsákovot üléssel kínálja meg, így szól hozzá:

— Rendeljen számomra a szállótulajdonosnál ebédet.

Gorcsákov nyugodtan oda megy a csemetyühöz s hivatja a vendéglőst.

— Mit jelentsen ez? — kérdé haragosan Benkendorf gróf.

— Csak annyit, gróf ur, hogy a megrendelést rögtön személyesen is elvégezheti a vendéglőssel.

Ez a felelet azt a hitet támasztotta Benkendorfban, hogy Gorcsákov szabadelvű.

És valóban, a nihilistáktól meggyilkolt Mezenchev tábornok, a czári titkos rendőrség, vagyis az ugynevezett III. osztály főnöke, beszélte Gorcsákovnak, hogy ez osztály törzskönyvében éveken át ez volt bejegyezve róla: »Herceg Gorcsákov Sándor tehetséges ember, de nem szereti Oroszországot.«

A keleti háborúról Gorcsákov egy valaki előtt a következőket mondotta:

»Ismeretes, hogy 1877-ben elleneztem a Törökországgal való háborút. Nikolájevics Sándor czárnak azt tanácsoltam volt, hogy hivassanak össze Berlinben a hatalmak képviselői, s jelentessék ki előttük határozottan, hogy Oroszország készen áll a háborúra, de nem fog s nem szándékozik hadat viselni abban az esetben, ha a hatalmak eltökélik magukat, hogy a keresztények érdekében hathatósan fognak buzgólkodni Konstantinápolyban. Ismeretes az is, hogy tanácsomat meg nem fogadták. A háboru el lett határozva s következményei köztudomásuak.

Az 1878. évi berlini szerződést életem legsötétebb lapjának tekintem. Mikor Berlinből visszatértem Szentpétervárra, így is fejeztem ki magamat a csár elé terjesztett emlékiratomban. Ebben az iratban szóról-szóra ezt jegyeztem volt be: Hivatalos pályám legsötétebb lapját a berlini szerződés képezi.

E sorokhoz II. Sándor csár sajátkezűleg a következő megjegyzést csatolta: »De még az enyémnek is.«

SZÉPIRODALMI RÉSZ.

Hulló falevelek . . .

*Hulló falevelek,
Hervadó virágok
A bús ködös idő,
Mint a halál árnya,
Úgy borul reátok . . .
Igy nehezül rám is
A jövő képe :
Egy-egy hulló levél
Lelkem sóhajtása,
Multam szép emléke!*

*Nem lesz több tavaszom,
Hervadó virágok!
Érzem egyre érzem,
Az a sors vár én rám,
A mi ti reátok! . . .
Öröm és csalódás,
Szívek szenvedélye.
Mind megannyi álom :
Hulló falevelek,
Lehull, vége, — vége! . . .*

Turtsányi Lajos.

A varázsgyűrű.

(Regény.)

— Sz. E. után T. V. —

(Folyt.)

A századok rozsdájától megviselt gyűrű, melynek kövében még mindig olvashatóan volt bevésve valamely misztikus mondat. Nem kételkedtem, hogy ugyanaz a gyűrű, melyet álomban láttam Gyges ujján. Csodálkozva forgattam ide-oda, azután ujjamra próbáltam. Teljesen ráillett. Egyszerre hangos kiáltás ütötte meg füleimet. Gaston hangját ismertem fel és azonnal visszafeleltem neki. Egy matrózzal egyenesen felém tartott. Már épen szólani akartam hozzájuk, mert egész közel voltak, midőn nagy meglepetésemre a matróz ismét nevemet kezdte kiabálni.

— Igazán furcsa dolog ez Sir — mondá Gastonhoz fordulva — a hallott hang után meg mertem volna esküdni, hogy itt van valahol a közelünkben.

— Csak nem történt vele valami baleset — felelte aggódva Ferres. Menjünk tovább, itt kell valahol lennie.

És tényleg csaknem belém ütődve közvetlen mellettem haladtak el. Bámulva néztem utánuk. Vajjon bolonddá akartak tartani? Vagy talán nem láttak meg? Lehetséges ez? Tán csak nem haltam meg? E közben tekintetem rávetődött a gyűrűre, melyet kövével befelé fordítva még mindig az ujjamon tartottam. Ekkor az a gondolat támadt bennem, hogy tán lelkem régi vágya teljesülvén, Gyges legendabeli varázsgyűrűje jutott birtokomba, melyet

éjjeli látományomban a lydiai pásztornak kezéről lerántottam és most az én tulajdonom.

Mindennek daczára nem örültem felfedezésemnek, inkább borzalom és rémület fogott el. Hirtelen le is huztam ujjamról a gyűrűt és a fübe dobtam. Nemsokára utitársaim is visszafordultak és mennél közelebb értek, annál jobban csodálkoztak, hogy engemet ugyanott látnak, a hol néhány perczel előbb elhaladtak. Én óvakodtam álmodat elmesélni és még azt sem akartam megmondani, hogy kerültem el Gaston mellől vagy kétszáz méternyire a homokbuczkák közé. Midőn megfordultam, hogy visszatérjek utitársaimmal előbbi helyemre, észrevétlenül a gyűrű után hajoltam és felemeltem azt.

Ezek az események nagy nyomot hagytak kedélyállapotomban. Megtörtnek és levertnek éreztem magamat, jó kedvem eltűnt és napokig szótlantul, gondolatokba mélyedve feküdtem a »Sirály« fedélzetén. Ezt az állapotomat a realisan gondolkozó Gaston maláriának tulajdonította, mert kint aludtam a szabad ég alatt és azzal biztatott, hogy minden jóra fordul, mihelyt partra szállunk. Részben igaza is volt neki, mert jelenleg Nápolyban való tartózkodásom óta teljesen magamhoz tértem és egészen a régi ember lettem. A mi a gyűrűt illeti, józan és nyugodt pillanataimban természetesen nem hiszek annak varázshatalmában; de azt mégis el kellett ismernem, hogy birtokomba jutása nagyon különös körülmények között történt. Varázshatalmáról még eddig nem volt elég bizonyítékomban ugyan, mert a multkori esetnek valami más oka is lehetett. Könnyű lett volna ezt a kérdést eldönteni, mert hisz íróasztalomnak egyik elzárt fiókjában őrzöm a gyűrűt, de valami sajátságos megmagyarázhatatlan érzés visszatart attól, hogy létezéséről bárkinek is említést tegyek. Ha magam vagyok, gyakran kiveszem és nézegetem, sőt sokszor kísértetbe is jövök, hogy varázshatalmát kipróbáljam, de ösztönszerűleg visszariaszt az a gondolat, hogy tettem olyan volna, mintha a gonosz szellemekkel szövetkezném. Különös, hogy milyen más világításban látom az egész dolgot most, mint néhány héttel előbb. Szinte félelem fog el, mikor erre a dologra gondolok és elhatároztam magamat, hogy tünődéseimet a gyűrűvel együtt elzárom fiókomba és inkább azon ügyekkel fogok ezentúl foglalkozni, melyek visszaérkeztem után Angliában reám várnak.

II.

Mióta Londonba visszatértem, többször kifogásoltam boldogult atyám azon intézkedését, mely majom módjára velem a világot bejáratja. A legkülönbébb városokban jártam, mindenféle emberekkel érintkeztem és csak épen London az a város, melyet legkevésbé ismerek mostanáig és honfitársaim azok, kikkel eddig nem érintkeztem. Szerintem ez a nevelés legeltévesztettebb módja, kivált nálam, kitől azt kívánják, hogy valamikor számottevő szerepet játszam az angol társadalomban esetleg a politikában, öt éve, hogy szülőföldemet nem láttam és ha Ferres Gaston nem volna társaságomban, ugy érezném most magamat, mintha egy idetelepített szigetlakó volnék. Mert habár Gaston is három évet volt távol, de ő már jól ismerte az angol tár-

saságot és távolléte semmikép nem akadályozta abban, hogy azonnal feltalálja magát benne. Külömben azt hiszem, hogy Gaston szegény ember, más-kép nem vállalkozott volna oly készséggel az én kalauzolásomra, és bármilyen meghitt viszony fejlődött ki közöttünk, mégis sokszor úgy tűnik fel nekem, mintha nem ismerném őt. Multjából alig tudok valamit és most is csak azt tudom róla, a mit előttem tesz és beszél, semmi többet. Véletlenül tudtam meg, hogy atyja, Ferres ezredes, a város legkönnyelműbb emberei közé tartozott, anyja pedig némelyek szerint előkelő családból származott, mások azonban azt mesélték, hogy francia származásu ballettánczosnő volt. Hogy mennyi igaz ezekből a történetekből, nem tudom; de soha nem is törődtem vele. Őt valami távoli rokona neveltette és miután az egyetemet elvégezte, a jogi pályára lépett és a felsőbb körökben szerzett összeköttetései és rendkívül jó modora folytán St. Ives lorddal is megismerkedett, kinek a fiatal ember annyira megtetszett, hogy utitársamul szerződtette. Így lettünk mi ketten bizalmas jó barátokká. A belőlem hiányzó jó tulajdonságok annyira meg voltak benne, hogy nagyon éreztem volna hiányát, ha véletlenül el kellett volna válnunk egymástól. Nagy tapasztalata, éles ítélő tehetsége és nagyobb életbölcseisége folytán már annyira megszoktam mindenben hozzá fordulni tanácsért, hogy magamtól semmit sem kezdtem. Ugy hiszem, nincs ember a világon, kiben annyira meg tudnék bízni, mint benne és szinte boldognak érzem magamat, hogy a Gondviselés utamba hozta.

Angliába való visszaérkezésünk óta mégis megzavarta valami a mi barátságunkat. Arra ugyanis soha nem is gondoltam, hogy huszonnegyedik születésnapomon véget ér gyámomnak felettem való rendelkezési joga. A viszony köztünk amugy sem volt valami benső, tehát nem igen kerestem fel gyámomat, csak midőn ügyvédje nagykruságomról értesített. St. Ives lordot tehát kívánságának megfelelően azonnal felkerestem. Rég nem látván őt, nem is maradt lelkemben egyéniségét illetőleg semmi más vissza, mint az, hogy neki köszönhetem mindazon szórakozásaimról való gondoskodást, melyeket eddig átélveztem. Ismeretségünk tehát tulajdonképen ezen naptól kezdve számítható, mikor újra összejöttünk. Azonnal tapasztaltam, hogy az angol főnemes mintaképe. Modora rendkívül megnyerő, előzékenysége nem a társadalmi szokás kifolyása, hanem természetes igazi jóság és szeretetreméltóság. Nem nagyon tudományos, talán nem is valami nagyon eszes ember, kissé korlátolt is nézeteiben kiváltságos helyzete folytán; de képtelen a legcsekélyebb rosszra is és mindenkiről a legjobbat feltételezi mindaddig, míg az ellenkezőről meg nem győződik.

Megegyezés szerint a Lincolns Field szállodában találkoztunk, hol azután egy halmaz poros irat tanulmányozásába mélyedtünk, melyek tartalmából azonban semmi nem maradt emlékezetemben. Az összes okmányokból csak azt vettem ki, családi birtokaim kitűnően vannak kezelve és az egész gazdaságot valami Watson nevezetű kezeli a ki igen megbízható ember. Vagyonom évenként háromezeröttszáz fontot jövedelmez, azonkívül még atyámtól visszamaradt megtakarítások is tetemes összeget képviselnek.

Ennyi vagyona magam sem számítottam.

Midőn mindezt megtudtam a jelenlevő ügyvéd, Mr. Marchmont, a lordhoz fordult:

— Mr. Ferresnek is megküldtem az utolsó negyedre szóló utalványt azzal az értesítéssel, hogy szerződésünk a mai naptól kezdve megszűnt. Sziveskedjék ezt tudomásul venni Neville ur — mondá hozzám fordulva — Ferres a mai naptól kezdve nem követelhet öntől semmit.

— Legfeljebb eddigi barátságomnak további megtartását — szóltam közbe.

— Ezzel azt akarja mondani, hogy ezentul is szolgálatában fogja tartani — kérdezé Mr. Marchmond meglepetéssel.

— Mindenesetre, ha ő is úgy akarja, de ez nem lesz szolgálat — feleltem.

— Ön független, Mr. Neville, tehet, amit akar; mindamellett kötelességemnek tartom figyelmeztetni, hogy egy elhamarkodott lépés sok kárt okozhat önnek.

— Legyen méltányos Mr. Marchmond — szólt közbe St. Ives lord — Ferres igazolta választásmat és megfelelt a beléje helyezett bizalomnak. Viselkedése kifogástalan volt és megőrizte Ferenczet, minden bajtól és botlástól, melynek fiatal ember lépten-nyomon ki van téve.

— Nem akarom Ferres érdemeit elvitatni — szólt az ügyvéd szárazon — elismerem, hogy szigoruan megfelelt kötelezettségének; de azt is látom, hogy mennyire sikerült neki gyámoltjának barátságát és bizalmát biztosítani.

— Marchmond ön igazságtalan most! Az a fiatal ember megtette kötelességét és éppen az a körülmény szól mellette legjobban, hogy Ferencz őt megszerette. Én azonban nem hiszem, hogy Ferres Gaston háromszáz font évi jövedelemért Neville szolgája marad.

— Azt magam sem hiszem — felelte Marchmond — hogy ilyen fizetéssel megelégednék.

— Az már a mi dolgunk lesz — vetém oda bosszusan, hogy véget vessek ennek a kellemetlen párbeszédnek.

— Bocsásson meg Mr. Neville — vágott közbe az ügyvéd feltűnően erőltetett udvariassággal — ha talán megsértettem. Legkevésbé sem akarom Ferres érdemeit elvitatni csak azt akarom ismétetni, hogy a további szerződés mindkettőjük érdekeit sértené. A mint a lord ur is helyesen megjegyezte, Ferrest az eddigi fizetéssel ki nem elégíthetné, még akkor sem, ha ez hajlandó volna azt elfogadni semmiért, mert nem tudom elgondolni, mily kötelességet teljesíthetne ő ezentul. Önnek szép jövedelme van, de mégsem tulsok oly embernek, a ki hivatva van szerepet játszani. Ha önnek ötven ezer font jövedelme volna, akkor azt tanácsolnám, tartsa meg Ferres urat titkárnak; de mert ennek az ötödrészét sem bírja és ha megnősül, jövedelme alig elég megfelelő háztartás vezetésére, csakis előbbi szavaim mellett maradok és figyelmeztetem, hogy egy használhatlan közeg fog utjában állani egy pár esztendő mulva.

— Most már értem önt — felelte St. Ives lord — talán igaza van. Kissé elhamarkodva ítélem. Azt hittem, hogy ellenvetéseivel azt akarta megértetni velem, hogy Ferres nem az az ember, kiben bízni lehetne. De így igazat adok önnek. Az óvatosság nem árt. Mit gondolsz Ferencz? Fontold meg jól, amit az ügyvéd ur mondott. Ő sokkal tapasztaltabb mint te vagy én!

Haragomban semmit sem válaszoltam erre a megjegyzésre és hideg udvariassággal elbucsuztam, Feltettem magamban, hogy minél hamarább át fogok

mindent venni, hogy ne kelljen többé ehhez hasonló dolgokat hallanom. Daczára annak, hogy nem akartam Gastonnak a történeteket elmondani, ő még aznap este mindent kiszedett belőlem és jókedvű nevetéssel fogadta az egészet.

— Lord Ives jó öreg ember és én szeretem őt — mondta. Marchmond egy vén szkeptikus; tisztelem, becsülöm, de nem mondhatnám, hogy rokonszenvezem vele. Épen eleget tudok a multból róla és mondhatom, hogy az emberszeretet nem tartozik erényei közé. De azért nem kell reá neheztelned, mertjót akart azzal, a mit mondott. Csakhogy mindez felesleges volt, mert én nem vagyok olyan bolond, hogy ily alárendelt helyzetben megmaradjak.

— Mit akarsz ezzel mondani Gaston? — kérdeztem felindultan.

— Semmit — felelte egykedvűen.

— Tehát igazán magamra akarsz hagyni?

— Nem édes öregem, mi mindig jó barátok maradunk; de eddigi viszonyunkkal fel kell hagyni, ezt belátod te is. Midőn hozzád szegődtem, huszonhárom éves voltam, szerettem volna utazni, de nem volt hozzávaló pénzem, tehát elfogadtam gyámod ajánlatát. Ugy gondolom, hogy kötelességemnek megfeleltem és fizetésemet megérdemeltem, habár nem sokat fáradtam érte. De ez már elmúlt. Van néhány ezer forintom és ezzel folytatom tanulmányaimat, hogy függetlenségemet biztosíthassam magamnak. Nekem ép oly kevésse felelne meg, ha azt mondanák, hogy én Neville ur parazitája vagyok, mint neked, ha nevedhez hozzáfűznék, hogy nem tudsz nélkülem léhaságod miatt meglenni.

— Ne beszélj tovább Gaston — feleltem sértődve — azt csak nem gondolhatod, hogy a mi barátságunk ennyire elaljasodjék?

— Nem; de a világ így fogná fel a mi viszonyunkat és egyikünk sincs abban a helyzetben, hogy a világ ítéletét ne vegye számba. Megteszek érted mindent; ha kell szolgálok tanácsosul, de fizetést nem fogadok el barátságomért. Ha szükségem lesz reád, minden habozás nélkül hozzád fogok fordulni, erről meg lehetsz győződve. Most lemegyek veled birtokodra és segíteni foglak örökséged átvételénél. Arra pedig egyelőre ne is gondolj, hogy Marchmond kezéből kivegyed ügyeidet, mert ez csak megerősítené abbéli nézetét, hogy az én jelenlétem befolyása alatt cselekszel.

III.

Bizonyos hagyományos szokásokhoz van kötve, ha a régi nemesség valamely tagja nagykorúvá lesz. A könyvekből is olvastam, hogy diadalkapukkal, üdvözlésekkel és hasonló szertartásokkal szokták ezt a jelentőségteljes pillanatot megünnepelni. Daczára józanságomnak rosszul esett, midőn mindez elmaradt, mintha jogaim egy részétől megfosztattam volna.

Mikor Gastonnal végigkocsiztam azokon az utakon, melyek Neville-Courtba vezettek, önkénytelenül elszomorított, hogy a parasztok mitsem törődnek velem, hogy eljöttem őseim örökének átvételére.

Ez eszembe jutatta, mily egyedül állok a világban és egy távoli rokont kivéve senkim sincs. Most annál nagyobb barátságot éreztem Gaston iránt, mert tudtam, hogy reá mindenkor számíthatok. Néha azt hiszem, hogy még a gondolataimat is eltalálja, mert most is egyszerre vidám beszélgetést kezdett és a jövő képeit kifestette előttem, a mint én ősi

birtokomat kedves családi otthonná fogom átalakítani. Erre ugyan jelenleg még nem vágyakoztam, mert semmi különös hajlandóságot nem fedeztem fel magamban a női nem iránt mindeddig. Meg is mondtam ezt neki, mikor éppen a kastély udvarába befordult a kocsink.

Tíz éves korom óta nem voltam itthon. Gyermekkori emlékeim most egyszerre mind megújultak. A szobák most is oly komorak voltak, mint akkor; csak a függönyök kopottabbaknak látszóttak valamivel. A házvezetőnő, a vén Marshné, azonban nem változott. Eszembe jutott mennyire gyűlöltem őt akkor, mert mindig jókor az ágyba fektetett és a szent írásból felolvasásokat tartott mielőtt elaludtam. Egyszóval épp oly szigorral rendelkezett felettem, mint bármely cseléd felett. Most is azt gondoltam, hogy »francia urfinak« szólit és igazán nem tudom, mikép viselkedtem volna, ha ez megtörténik. Ez azonban nem történt meg.

(Folyt. köv.)

Hadjárati emlékek.

— A »Kitartás« eredeti tárczája. —

Irta: Obsitos.

V.

Az átélt események izgalma nem hagyott pihenni. A földön heverve mereven belebámultam az előttem pattogó tűzbe. Közelemben még két más ember ült és mig az egyik a tüzet folyton élesztgette az összehordott galyakkal, a másik félig sutogó hangon szakadozottan mesélgetett neki visszahagyott édes otthonáról. Szavai szíve legmélyéből jöttek és annyira hatottak reám, hogy szinte fölembe csengett a gyermekek kacajja, visongása és a fiatal asszonynak a pólyás gyermeket becézgető kedveskedése. Beszél mindenről a mi kedves volt neki otthon. Aggódo gondol emlegette kalászhullámos földeit, melyek reményt élesztettek benne, hogy a várható jó termés megadja a sorsával megelégedett családjának a télre valót.

Nagyon szerethette őket, mert oly gyöngéd volt minden szava, akár csak a lombokat simogató tavaszi szellő. Mikor már mindent elmondott, mély sóhaj szállt fel kebléből és már csak félig magától kérdezte, mit is csinálhatnak otthon kedvesei. Azután elhallgatott . . .

Az én szemeim is lassan lecsukódtak. Ezen beszélgetés hatása alatt félálomban lelkem ott kalandozott a Duna mentén az ő falujában. Mintha vele mentem volna a nesztelen sötét éjszakában, melyet egy kis házikóból kivillanó lámpa fénye világított meg. Oda tartottunk mind a ketten. Benéztem az ablakon, a homét világosság kisugárzott. Az asztalnál szép ifju asszony ült, fejét kezeire hajtva, ölében alvó kis gyermekkel. Ő sem tudott lepihenni, leste várta őt, a kit oly messzire elvittek tőle, a ki oly sokáig marad távol otthonától. Lehullott könnyei ott csillogtak az asztalon.

Oda könyökölttem az ablakra és egyre néztem ezt a szomorú alakot, várva mikor fog már a melőlem elmaradt férfi benyitni a szobába.

Egyszerre mintha hirtelen szélroham érte volna, a szoba ajtaja nagy robajjal kicsapódott, mire a lámpa lobbort vetve kialudt.

A nagy zajra felébredtem és fekhelyemről felugorva ijedten körülnéztem. Nem láttam senkit, csak az imént mesélő katona feküdt valamivel odább kinyújtva mozdulatlanul a földön.

Még mindig nem lévén tisztában a történetekkel, midőn néhány felém siető alakot látok.

— Mi történik itt? — kérdezte a legelőbb odaérkező.

— Nem tudom — feleltem, mert nem is értettem a kérdést.

Ezalatt egy másik katona a földön fekvő fölé hajolva, hideg nyugalommal oda szólt hozzánk:

— Ez itt meglötte magát!

Jobban oda tekintettem és látom, hogy társamnak szájából lassan szivárog a vér és végig folyik a kabátján. Az ott álló katonák egyike a halottat sietve arcczal lefelé fordította, nehogy — a mint mondta — a ruha használhatlanná váljék. Csak most láttam meg, hogy a szerencsétlen ember koponyájának egy része is hiányzik a lövés folytán.

A megjelent tiszt parancsára levetkőztették a halottat, mire az időközben odaérkezett orvos a hulla elszállításáról intézkedett.

Mindnyájan eltávoztunk erről a szomorú helyről. Elmenőben még hallom, a mint a főrségre tartó tiszt magában dörögte:

— Szamar! ezért ugyan nem volt érdemes idáig jönnie!

A kapukules.

Molnár orvostudor és Szabó törvényszéki bíró már diákkorukban vaskos jó barátok valának.

— Fájdalom! — konstataulta egy estén az »Oroszlánban«-ban az orvos — mindketten mindinkább poczakosodunk! Barátom, ez nem mehet így tovább! Nem vállalhatok érted felelősséget — magamért is alig! Az esti összejövetelek nagyon fölhizlálnak bennünket, vagy végkép föl kell hagynunk, vagy rövidebbre szabnunk, vagy . . .

— Akkor már csak mindenesetre a vagy mellettem maradok! — vélte Szabó, kit barátja megfigyelése kissé megborzongatott, a törzsasztal több tagjainak helyeslése közt. — Mifele receptjeid vannak még in petto? — Ki velők!

— Több mozgás! sóhajtott Molnár, röstelkedve törülgetve szemüvegét. Egymáshoz közel s az Oroszlánhoz még közelebb fekvő oduinkat el kell hagynunk, s egyikünknek kelet-, másikunknak nyugat felé kell érzelmeink ezen központjától néhány kilométernyire elvándorolnunk, különben menthetetlenül veszve vagyunk.

— Ember! — kiáltotta a bíró és dühösen ütött öklével az asztalra. — És ily orgyilkossággal mersz tündöklő izzófény mellett, egy tuczat többé-kevésbé szavahihető tanu jelenlétében engem megtámadni!?

De végre mégis az orvos kerekedett fölül, mint mindig, ha a bíró kidörögte magát, és barátja szelid, de meggyőző szavainak nyugodtan igazat adott.

Tehát egyik keletre, a másik nyugatra vonult, de este persze pontosan találkoztak az »Oroszlán«-ban, s ott jó lelkiismerettel most csak annál alaposabban láttak hozzá az életet megédésítő keserű ital fogyasztásához, mert hiszen mondhatták, hogy a mozgás, melyre magukat hősi elhatározással

kényszerítették, a talán kissé tulsokat ki fogja egyenliteni.

Igy maradtak ott egyszer nyugodt lelkiismerettel késő éjig.

— Éjfél! — mormogta a bíró, amint az Oroszlán előtt elváltak egymástól. Adta teremtette! Most ugyancsak neki kell iramodnom! Holnap fene nehéz esetem van! . . . Csak ne támadt volna az az örült eszménk, hogy a távol vadonba költözzünk ki! . . . És még hozzá mily fogvaczogató hideg van ma! Az orvos halk sóhajjal erősítette meg ez állítás helyességét. Aztán elváltak.

Szabónak hosszú lábai voltak. Mégis körülbelül félóráig loholt, míg hazaért. Az éji fagy dérel vonta be bajszát, szakállát és szemöldjeit s ujjai úgy megdermedtek, hogy némi fáradságába került, míg a kapukulesot zsebéből elő bírta huzni.

Végre kézben volt . . . De mi ez? A kulcs egyáltalán meztagsadta a szolgálatot, sőt még be sem akart a kulcslyukba menni, mintha ehhez soha semmi köze se lett volna. Sehogy sem akart kötelességének és hivatásának megfelelni.

A bíró egy lámpa alá ment s pontosabban nézte meg a kulcsot.

— Ez talán Molnárnak a kulcsa? — támadt föl benne a gyanu, s végig nézve magán, dühösen kiáltott föl:

— No persze, hisz ez a *Molnár télikapátja!* Az ördög vigye ezt az átkozott természetbeli egyenlőséget. Mi szamarak, elcseréltük a borítékunkat.

Kapus nem lévén s a házbelieket és a szomszédokat föl nem zörgethetvén, még egy pár erős jelzővel traktálva meg barátját és önmagát, dühösen határozta el magát, egyebet nem tehetvén, hogy az éj és fagy daczára visszatér az Oroszlánba.

Persze ott találta már a kapu alatt a doktort is.

— Barátocskám — mormogta a hidegtől fogait vaczogtatva — engem ugyancsak nagy malőr ért. A kapukulesom . . .

— Eh, mit! — dühöngött a bíró — itt van a tied! Ide az enyémet! És most be a meleg ivóba — úgy átfáztam a vesémig, akár egy északsarki utazó!

A törzsasztal utolsó, még ott levő hivei a legnagyobb ujjongással fogadták a visszatérteket és — kalandjukat, melynek tragikomikuma természetesen humort, ez szomjat és ez nedűfogyasztást idézett elő, úgy hogy órák multak el, míg végre in corpore fölszedelőzködtek.

— Halt! — kiáltott Szabó barátjára, mikor ez a köpeny után nyult, amelyben ő visszajött, — mi a köpenyeinket is elcseréltük — nesze itt a tied!

— Ah igaz! Pardon! — mormogta a doktor, — oly konfuzus, mint ma, még világeletemben nem voltam.

Ismét elváltak, ismét hazaczammogtak sörtől és álomtól sulyosan.

— Most azonban igazán örülök, hogy végre odumba bujhatok! — mormogta a bíró lakása kapuja előtt, s ásitva nyult kapukulesáért, hogy kinyissa vele a kaput.

— De mi ez? Ördögi varázslat? — kiált föl. Ismét nem lehet? Most már az *igazi* kulcs sem jó?

Szemeihez emelte a kulcsot, egy pillanatig mintegy villámtól ütve meredt maga elé, s aztán oly káromkodásban tört ki, hogy egy rendőr, ki egy szögletben bóbiskolt, fölriadt és rohamlépésekben termett ott.

— Hát nem adtuk vissza az Oroszlán előtt egymásnak a kulcsokat? — rekapitulálta a bíró. Nem viselte ezalatt mindenikünk a másiknak felsőkabátját s tehát a *saját* kulcsát nem dugta bele az *idegen* kabátba? S nem bujtunk távozásunkkor a *saját* kabátunkba, melyben eszerint az *idegen* kulcs volt? Hát nem megőrzítő ez?

— Uram! — szolt a rendőr a helyzetre való tudatlanságában — csendháborítást itt nem szabad elkövetnie . . .

A bíró keserű kacajra fakadt. Azután ismét az éjbe rohant az Oroszlán felé, maga is egy felbőszült oroszlán.

Másnap délelőtt pedig úgy a város keleti, mint nyugati részén egy-egy megszorodott házfelügyelőnő függesztett ki ily jelentést:

Szalón, hálósobával
egy finom ur részére
azonnal kiadó!

A két jóbarát ismét a központba hurezolkodott.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

László Ferencz, Kolozsvár, 3 koronát; Buzek Géza, Budapest, 3 korona 25 fillért; Guttmann Ignác, S.-A.-Uj-hely, 3 korona 40 fillért; Doór Ferencz, Alsó-Árpás, 6 korona 60 fillért; Szűcs Sándor, T.-Szt.-András, 6 korona 80 fillért; Csáky István, Arad, 7 korona 30 fillért; Tóth Ferencz, Anina, 9 korona 75 fillért; Keszi János, Jólész, 10 korona 20 fillért; Hegyi Endre, Kis-Czell, 10 korona 30 fillért; Tankó István, Eger, 14 korona 20 fillért; Könyves Kálmán, K.-Félegyháza, 14 korona 74 fillért; Gottrich Márton, Vecsés, 19 korona 30 fillért; Bartók Béla, Oroszka, 19 korona 50 fillért; Bajnok Béla, Budapest, 20 korona 31 fillért; Szathmáry Károly, Uj-Arad, 32 korona 11 fillért; Nedeczky Ottó, Nagy-Maros, 32 korona 56 fillért; Vizváry Antal, Királyháza, 42 korona 36 fillért; Deák Rencsisovszky József, Nagy-Becskerek, 43 korona 74 fillért; Torzsás György, Temesvár, 55 korona 80 fillért; Voғыeráczy József, Budapest, 69 korona 1 fillért; Batári András, Miskolcz, 82 korona 54 fillért; Bene János, Kassa, 119 korona 10 fillért köszönettel nyugtázzuk, megfelelően elszámoltuk. — Delling Henrik, Budapest, julius és augusztus hónapokra; Sári Gáspár, Fűzes-Abony, julius és augusztus hónapokra; Flasch József, Vasvár, augusztus óra; Kormos György, Budapest, augusztus óra; Weiss Vilmos, Zágráb, augusztus óra; Halász Sándor, Berettyó-Ujfalu, augusztus óra; Mudrony Gábor, Szatmár, augusztus óra; Kleinert Antal, Erzsébetfalva, május, junius, julius, augusztus és szeptember hónapokra; Kiss Gábor, Kisbocskó, augusztus és szeptember hónapokra; Baltá József, Szöllös, augusztus és szeptember hónapokra; Szénási Lajos, Teregova, augusztus és szeptember hónapokra; Ormossy János, Budapest, augusztus és szeptember hónapokra; Asztalovszky Kálmán, Dovalló, szeptember és október hónapokra; Harihovszky Vincze, Gyulafalva, szeptember és október hónapokra; Farkas András, Selyp, szeptember és október hónapokra; Papp Dénes, Török-Szent-Miklós, szeptember, október, november és december hónapokra könyveltük.

Felelős szerkesztő: Temesváry Alajos.

Egyesületünk fogorvosa

Dr. Rajman Kálmán

(Budapest József-körút 45. szám alatt)

Egyesületünk tagjait 50% engedmény mellett gyógykezel.

Háztartási iskola.

Budapest, VII. Rottenbiller-utca 15. sz.

A főváros egyik legkiválóbb intézete, ahol a délelőtti órákban polgárleányok és előkelő uri hölgyek tanulnak sütni, főzni, varrni igen csekély díjazás ellenében. Az iskola br. *Dániel Ernőné*, az ország egyik legkiválóbb mágnásasszonyának gondozása alatt áll, ki személyesen is őrködik az oktatás helyes iránya felett.

Igazgató: *Szécskay István*, vezető: *Balázs Sándorné*, kézimunka-tanító: *Koncz Ida*.

POLGÁR SÁNDOR

orvosi mű- és kötszerésznél

Budapest, VII., Erzsébet-körút 50

legjutányosabban beszerezhető legjobb találmányú sérvkötők, összes betegápolási eszközök és kötszerek, Haskötők, egyenestartók, orthopaediai fűzők és járógépek, valamint műláb és műkéz saját műhelyében a legpontosabban készül.

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Fenti címre ügyelni tessenek.

Egyesületünk tagjai ezen hirdetés előmutatása esetén 10% engedményben részesülnek.

KILOMÉTER-PÉNZEK

könnyű kiszámításához vonatkísérők számára igen hasznos táblázatos kimutatást állított össze

MARUSÁK JÁNOS

Miskolcz állomási kezelő-altiszt.

Ezt a felette hasznos segédeszközt igen szívesen ajánljuk minden máv. vonatkísérő figyelmébe. Megrendelhető a szerzőnél, Miskolcz személy-pályaudvaron 60 fillér árban.

TANKÖNYV

A VASUTI ALTISZTI KÉPESÍTÉSHEZ.

TARTALMA: I. Történelem.

II. Földrajz.

III. Természetan.

IV. Számtan.

V. Mértan.

Irta: **KERTÉSZ ÁRMIN.**

m. kir. áll. vasuti hivatalnok.

A könyv megrendelhető szerzőnél. Budapest, Dohány-utca 28. sz. és lapunk kiadóhivatalában.

Bolti ára 2 korona 20 fillér.

Kitartás tagjai és előfizetői megrendelhetik kiadóhivatalunk utján 1 koron 60 fillér kedvezményes árban.